

บทที่ 4

องค์กรและการทำงานรายการถ่ายทอดพระราชพิธีและพิธีสำคัญ ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

การศึกษาองค์กรและการทำงานของรายการถ่ายทอดพระราชพิธีและพิธีสำคัญ ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ผู้วิจัยศึกษาจากเอกสารและสัมภาษณ์บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการถ่ายทอดรายการพระราชพิธีและพิธีสำคัญ โดยกำหนดแนวทางการนำเสนอเนื้อหาสำหรับบทนี้เป็น 3 ประเด็น คือ

1. นโยบายเกี่ยวกับการถ่ายทอดเสียงรายการพระราชพิธีและพิธีสำคัญ
2. โครงสร้างขององค์กรรายการถ่ายทอดพระราชพิธีและพิธีสำคัญ
3. กระบวนการดำเนินการถ่ายทอดรายการพระราชพิธีและพิธีสำคัญ

นโยบายเกี่ยวกับการถ่ายทอดเสียงรายการพระราชพิธีและพิธีสำคัญ

จากการวิจัยพบว่า สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยไม่ได้กำหนดหรือเขียนเป็นนโยบายสำหรับการถ่ายทอดเสียงรายการพระราชพิธีไว้อย่างชัดเจน แต่ทว่า งานถ่ายทอดเสียงรายการพระราชพิธีนั้น เป็นภารกิจหน้าที่ส่วนหนึ่งในจำนวนภารกิจหน้าที่ทั้งหมด 9 ประการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ที่กำหนดไว้ ภารกิจดังกล่าวแฝงไว้ด้วยวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างศรัทธาและสร้างจิตสำนึกที่ดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นสำคัญ

สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ได้กำหนดภารกิจหน้าที่เพื่อเป็นแนวทาง
สำหรับการดำเนินงานด้านการกระจายเสียงไว้ 9 ประการด้วยกันคือ

1. เผยแพร่ข่าวสารของรัฐบาลและหน่วยราชการต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนเกิดความ
เข้าใจและรับทราบงานตามนโยบายของรัฐบาล
2. สร้างเสริมความเข้าใจในหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์
เป็นประมุข
3. ส่งเสริมและเผยแพร่ศิลปะวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี ค่านิยมที่ดีและ
เอกลักษณ์ของชาติ
4. สนองนโยบายรัฐบาลในการสร้างภาพพจน์ที่ดีในสายตาชาวต่างชาติ
5. เสริมสร้างสัมพันธไมตรีและความเข้าใจอันดีกับต่างประเทศ
6. เสริมสร้างความรักชาติและความสามัคคีระหว่างคนในชาติและความมั่นคงของชาติ
7. สนับสนุนบริการการศึกษาและสาธารณูปการเพื่อประโยชน์ของประชาชน
8. ให้ความรู้ความบันเทิงแก่ประชาชน
9. ให้ความรู้ความบันเทิงแก่ผู้ฟังชาวต่างประเทศ ทั้งที่อยู่ในประเทศและ
นอกประเทศ (สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย , เอกสารโรเนียว .ม.ป.ป.)

จากการสัมภาษณ์ ชื่น พูลสมบัติ ได้กล่าวถึงภารกิจของการถ่ายทอดรายการพระราชพิธีว่า

... ที่จริงแล้วหน้าที่หลักหรือภารกิจหลักที่ได้เขียนไว้ 9 ประการ ไม่ได้ระบุไว้อย่างชัดเจนว่าเป็นหน้าที่ที่ต้องถ่ายทอดพระราชพิธีของพระมหากษัตริย์ แต่ว่ามีหน้าที่อยู่ 3 ข้อด้วยกันที่ว่า จะเสริมสร้างความเข้าใจในหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ส่งเสริมและเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี ค่านิยมที่ดี และเอกลักษณ์ของชาติ และข้อที่ว่าเสริมสร้างความรักชาติและความสามัคคีระหว่างชนในชาติ และความมั่นคงของชาติ หน้าที่ดังกล่าวถือเป็นภารกิจหลักที่มีความสำคัญสูงสุด ในอันที่จะส่งเสริมเกิดทุนสถาบันพระมหากษัตริย์มาตั้งแต่ดั้งเดิมที่ตั้งสถานะขึ้นมา และปฏิบัติสืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบัน และคงต้องปฏิบัติกันต่อไปอีกนานเท่านาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการปฏิบัติงานถ่ายทอดรายการพระราชพิธีนั้น ทางสถานีได้สั่งการและมอบหมายเป็นลายลักษณ์อักษรทุกครั้งว่า ใครจะต้องปฏิบัติหน้าที่อะไรบ้าง ทั้งด้านรายการ ด้านช่างเทคนิค ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบต้องมีการเตรียมการซักซ้อมการทำงานทั้งก่อนวันถ่ายทอด ในวันถ่ายทอด ตลอดจนมีการประเมินผลเมื่อเสร็จสิ้นการถ่ายทอดพระราชพิธี เพื่อหาข้อบกพร่องที่อาจเกิดขึ้นทุกครั้ง

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบว่า โดยหลักการผู้มีอำนาจอนุมัติตัดสินใจให้ถ่ายทอดเสียงได้หรือไม่ นั้นขึ้นอยู่กับอธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย การถ่ายทอดเสียงรายการพระราชพิธีและพิธีสำคัญจะได้รับอนุมัติให้ถ่ายทอดได้ทุกครั้ง ขั้นตอนการเสนอเรื่องเพื่อขออนุมัติ จะต้องดำเนินการอย่างเร่งด่วน เข้าทำนองที่ว่าเรื่องใดหรือหน้าที่ใดที่เกี่ยวข้องกับสถาบันพระมหากษัตริย์ (พระราชพิธี) แล้วต้องให้ความสำคัญสูงสุด แต่ในทางปฏิบัติสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จะถือเป็นหน้าที่อันสำคัญที่ต้องรีบปฏิบัติโดยไม่ต้องรอเรื่องอนุมัติอย่างเป็นทางการ

ประพจน์ สาครบุตร ได้ชี้แจงว่า

... ผู้ปฏิบัติงานทุกระดับทุกฝ่ายในการถ่ายทอดเสียงรายการพระราชพิธีถือเป็นหน้าที่ในการ

เกิดทุนสถาบันพระมหากษัตริย์ จึงถือเป็นธรรมเนียมปฏิบัติที่ต้องให้ความสำคัญอย่างยิ่งยวด และถือเป็นความรับผิดชอบร่วมกันที่ว่าเป็นงานที่ไม่ควรผิดพลาดหรือผิดพลาดน้อยที่สุด

การที่สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ไม่ได้กำหนดนโยบายในการถ่ายทอดเสียงรายการพระราชพิธีและพิธีสำคัญไว้อย่างชัดเจนนั้น อาจเนื่องมาจากพิจารณาเห็นว่า การถ่ายทอดเสียงรายการพระราชพิธีและพิธีสำคัญเป็นงานหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสถาบันพระมหากษัตริย์ซึ่งถือเป็นสถาบันหลักสถาบันหนึ่งของสังคมไทย ซึ่งสอดคล้องกับ ธานินทร์ กรัยวิเชียร (2530 : 24 - 63) ที่กล่าวว่า

...พระมหากษัตริย์ ทรงเป็นสัญลักษณ์สูงสุดของชาวไทยทั้งมวล จึงทรงได้รับความเคารพเชื่อถือจากทุกฝ่าย และจากประชาชนเป็นอย่างยิ่ง รัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศทุกฉบับล้วนบัญญัติสถานะของพระมหากษัตริย์ไว้ในทำนองเดียวกันว่า พระมหากษัตริย์ทรงอยู่เหนือการเมือง ทรงดำรงอยู่ในฐานะอันเป็นที่เคารพสักการะ ผู้ใดจะละเมิดมิได้

หรือแม้แต่นโยบายของรัฐบาลปัจจุบัน ซึ่งมีนายชวน หลีกภัย เป็นนายกรัฐมนตรีก็ได้ให้ความสำคัญต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ไว้อย่างชัดเจน โดยกำหนดไว้ในนโยบายข้อแรก ซึ่งเป็นนโยบายการเมืองและการบริหารราชการว่า

...รัฐบาลนี้ มุ่งเกิดทุนและรักษาไว้ซึ่งสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์และการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี 2535 : 1 - 2)

จากข้อสันนิษฐานดังกล่าว ทำให้เข้าใจได้ว่าแม้สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จะไม่ได้กำหนดเป็นนโยบายสำหรับการถ่ายทอดเสียงรายการพระราชพิธีและพิธีสำคัญไว้อย่างชัดเจนก็ตาม แต่ได้แฝงวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างศรัทธาและจิตสำนึกที่ดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ไว้ภายในกรอบภารกิจหน้าที่ 9 ประการ ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย นั่นเอง

อย่างไรก็ตาม การถ่ายทอดเสียงรายการพระราชพิธีและพิธีสำคัญนั้น นอกจากสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจะปฏิบัติตามภารกิจดังกล่าวแล้ว ยังจำเป็นต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดเกี่ยวกับการดำเนินการถ่ายทอดเสียงนอกสถานที่ของ กบว. หรือ กกช. (คณะกรรมการกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์แห่งชาติ) อีกด้วย

โดยสรุป ถึงแม้สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จะไม่ได้เขียนหรือกำหนดเป็นนโยบายในการถ่ายทอดเสียงพระราชพิธีและพิธีสำคัญไว้เป็นการเฉพาะอย่างชัดเจนก็ตาม แต่เนื่องจากรายการถ่ายทอดพระราชพิธีและพิธีสำคัญ เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับสถาบันพระมหากษัตริย์ ซึ่งเป็นสถาบันหลักที่มีความสำคัญอันสูงส่งของชาติ ดังนั้น โดยพฤตินัยผู้บริหารและปฏิบัติงานของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ได้ให้ความสำคัญต่อการทำงานรายการถ่ายทอดพระราชพิธีและพิธีสำคัญ สูงกว่ารายการถ่ายทอดเสียงประเภทอื่นทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นการถ่ายทอด กีฬา การอภิปรายทางวิชาการ ตลอดจนพิธีการในโอกาสต่าง ๆ

โครงสร้างขององค์กรรายการถ่ายทอดพระราชพิธีและพิธีสำคัญ

จากการวิจัยพบว่า รายการถ่ายทอดพระราชพิธีและพิธีสำคัญเป็นรายการที่ผลิตโดยสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นหน่วยงานระดับกอง ของกรมประชาสัมพันธ์ โดยเผยแพร่ ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ระบบ เอ.เอ็ม. ความถี่ 891 กิโลเฮิรต์ซ และ ระบบ เอฟ.เอ็ม. ความถี่ 92.5 เมกกะเฮิรต์ซ

นอกจากสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จะออกอากาศรายการถ่ายทอดพระราชพิธีและพิธีสำคัญดังกล่าวแล้วนั้น สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ยังทำหน้าที่เป็นสถานีแม่ข่ายถ่ายทอดเสียงรายการพระราชพิธี ให้กับสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย เครือข่ายของกรมประชาสัมพันธ์และสถานีวิทยุอื่น ๆ ทั่วประเทศอีกด้วย

สำหรับบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
กำหนดไว้ว่า

...สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยมีบทบาทหน้าที่ในฐานะสถานีวิทยุกระจายเสียง
แห่งชาติ มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการเผยแพร่ข่าวสารของรัฐบาลและหน่วยงานราชการต่าง ๆ
ไปสู่ประชาชน โดยการใช้วิทยุกระจายเสียงเป็นสื่อกลางเพื่อสร้างความเข้าใจให้ความบันเทิง และ
สร้างความเข้าใจในหลักการของการปกครองระบอบประชาธิปไตย ที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขตาม
รัฐธรรมนูญ นอกจากนี้ยังดำเนินการกระจายเสียงภาษาต่างประเทศสำหรับผู้ฟังชาวต่างประเทศที่มี
อยู่ในประเทศและต่างประเทศด้วย โดยแบ่งงานออกเป็น 10 ฝ่าย คือ

1. ฝ่ายบริหารทั่วไป
2. ฝ่ายกระจายเสียงในประเทศ
3. ฝ่ายกระจายเสียงต่างประเทศ
4. ศูนย์ผลิตรายการ
5. ฝ่ายบันเทิง
6. ฝ่ายช่างห้องส่ง
7. ฝ่ายช่างถ่ายทอดและเชื่อมโยงสัญญาณดาวเทียม
8. ฝ่ายช่างเครื่องส่ง 1

9. ฝ่ายช่างเครื่องส่ง 2

10. สถานีเครื่องส่ง 1000 กิโลวัตต์สระบุรี

นอกจากฝ่ายต่าง ๆ 10 ฝ่ายแล้ว สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ยังมีสถานีวิทยุกระจายเสียง ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบอีก 4 แห่ง ด้วยกัน คือ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จ.ราชบุรี สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จ.กาญจนบุรี สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จ.ตราด สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จ.จันทบุรี (กรมประชาสัมพันธ์ , 2535)

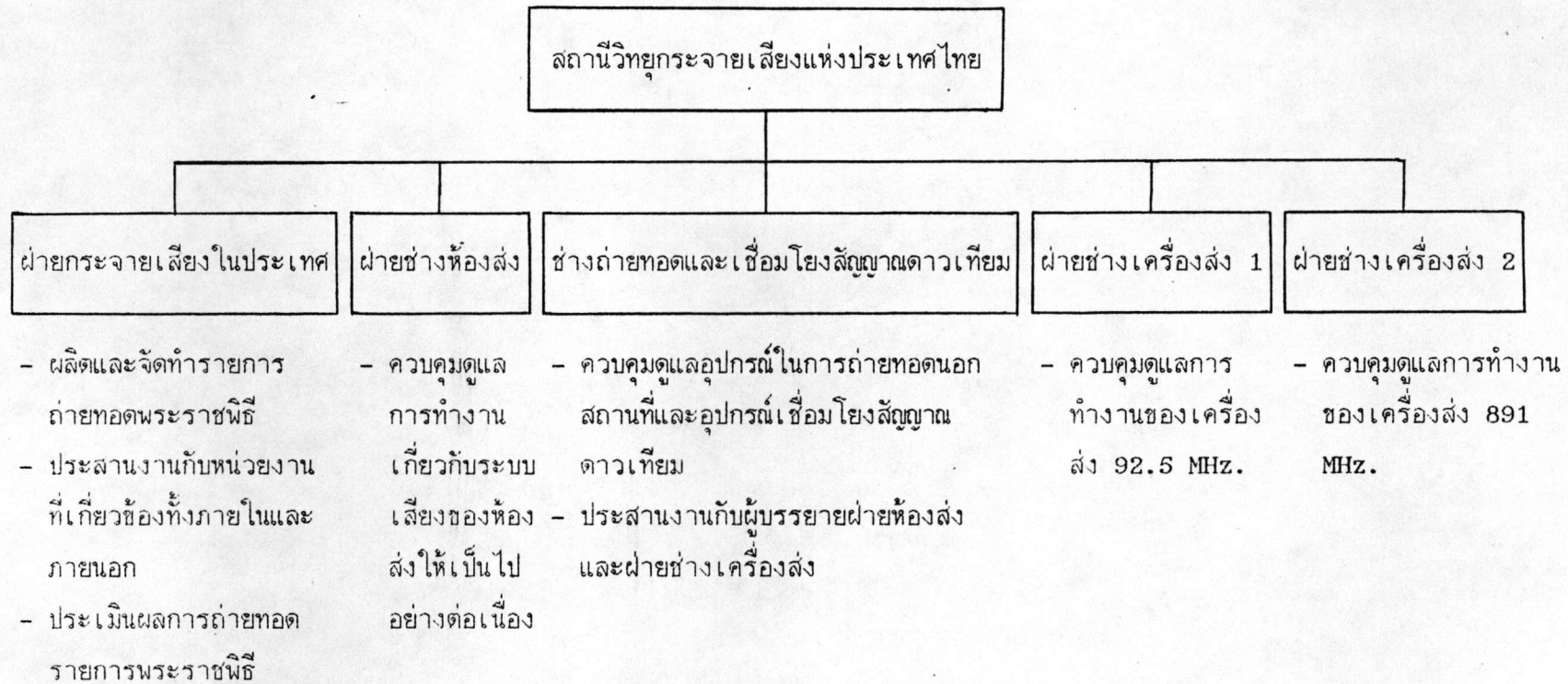
อย่างไรก็ตามจากการศึกษาของผู้วิจัย พบว่า องค์กรซึ่งมีหน้าที่และความรับผิดชอบในการทำงานรายการถ่ายทอดพระราชพิธีและพิธีสำคัญ ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยนั้น มีอยู่เพียง 5 ฝ่ายด้วยกัน ได้แก่

1. ฝ่ายกระจายเสียงในประเทศ
2. ฝ่ายช่างห้องส่ง
3. ฝ่ายช่างถ่ายทอดและเชื่อมโยงสัญญาณดาวเทียม
4. ฝ่ายช่างเครื่องส่ง 1
5. ฝ่ายช่างเครื่องส่ง 2

รายละเอียดขององค์กรซึ่งมีหน้าที่ในการดำเนินการถ่ายทอดรายการพระราชพิธีและพิธีสำคัญแสดงได้ดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 : แผนภาพแสดงการจัดองค์กรที่รับผิดชอบการดำเนินงาน

ถ่ายทอดพระราชพิธีและพิธีสำคัญ ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

ที่มา : 1. ประชาสัมพันธ์ , กรม. แผนอัตรากำลัง 3 ปี รอบที่ 2 กรุงเทพฯ :มปท., 2535
 2. การสัมภาษณ์ ผู้เกี่ยวข้องของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ระหว่างวันที่ 1 กันยายน 2535 ถึงวันที่ 31 มีนาคม 2536

กระบวนการดำเนินการถ่ายทอดรายการพระราชพิธีและพิธีสำคัญ

จากความจริงที่ว่า "พระราชพิธี" มิใช่พิธีการที่บุคคลใดหรือสถาบันใดกำหนดจัดขึ้นตาม ลัทธิประเพณี หรือเพื่อความหลังดังที่ปรากฏให้พบเห็นอยู่โดยทั่วไป เช่น งานประเพณีสงกรานต์ งานทำบุญขึ้นบ้านใหม่ หรืองานประเพณีของแต่ละท้องถิ่น หากแต่ ... เป็นงานที่พระมหากษัตริย์ทรง พระกรุณาให้จัดทำขึ้นตามลัทธิประเพณี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อความเป็นสวัสดิมงคลของประเทศและ ประชาชน หรือเพื่อความเป็นสวัสดิมงคลแก่สิริราชสมบัติ พระบรมราชวงศ์ และองค์พระมหากษัตริย์ ฯลฯ วัตถุประสงค์หลักก็เพื่อให้เกิดความเป็นสิริมงคลแก่บ้านเมือง (พลตรีหม่อมทวีวงศ์ ถวัลยศักดิ์, 2509 อ้างถึงในประเพณีในราชสำนัก , 2514)

ฉะนั้น การจะมีพระราชพิธีอันใด พระมหากษัตริย์เท่านั้นจะทรงมีพระบรมราชโองการ โปรดเกล้าฯ ให้กำหนดจัดขึ้น และต้องมีผู้รับพระบรมราชโองการเพื่อจัดทำหมายกำหนดการประกาศ ให้ประชาชนได้ทราบโดยทั่วกัน อนึ่งพระราชพิธีที่ได้กระทำอยู่ในรัชกาลปัจจุบัน อันเป็นพระราชพิธีที่ ได้ออกหมายกำหนดการมีอยู่รวม 18 พิธี

...พระราชพิธีที่ทรงกำหนดให้จัดขึ้นเป็นประจำปีตามราชประเพณี เลขาธิการพระราชวัง จะเป็นผู้รับพระบรมราชโองการ หากปีใดเป็นปีที่มีความสำคัญเป็นพิเศษ เช่น เนื่องในวโรกาสครบ รอบ 200 ปี กรุงรัตนโกสินทร์ หรือครบ 60 พรรษา ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว หรือ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ โดยราชประเพณีทางรัฐบาลจะเป็นผู้จัดเพื่อถวายความจง รักภักดี ทั้งนี้รัฐบาลโดยนายกรัฐมนตรีจะต้องนำความขึ้นกราบบังคมทูล เมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้า อยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้กำหนดจัดขึ้น นายกรัฐมนตรีในตำแหน่งบังคับบัญชา สำนักพระ ราชวัง จะเป็นผู้รับสนองพระบรมราชโองการในหมายกำหนดการ (เครือ กัดหนานนท์, 2536)

จากการศึกษาพบว่า การถ่ายทอดรายการพระราชพิธีทุกครั้ง สถานีวิทยุกระจายเสียง แห่งประเทศไทย จะออกอากาศด้วยระบบ เอ.เอ็ม. ความถี่ 891 กิโลเฮิรตซ์ และระบบ

เอฟ. เอ็ม. ความถี่ 92.5 เมกกะเฮิรตซ์ ทั้งยังทำหน้าที่เป็นแม่ข่ายในการถ่ายทอดเสียงให้แก่ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย เครือข่ายของกรมประชาสัมพันธ์ทั่วประเทศ พร้อมกันนั้น สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ก็จะขอความร่วมมือสถานีวิทยุกระจายเสียงของหน่วยงาน และสถาบันอื่น ๆ ถ่ายทอดรายการพระราชพิธีจากสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยโดยพร้อมเพรียงกันด้วย

สำหรับพระราชพิธี ซึ่งสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ได้ดำเนินการถ่ายทอดเสียง อยู่เป็นประจำทุกปี มีอยู่ 4 พระราชพิธี คือ

1. พระราชพิธีพืชมงคล
2. พระราชพิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ
3. พระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษาสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ และ
4. พระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ประพจน์ สาครบุตร ได้ให้สัมภาษณ์ถึงการถ่ายทอดรายการพระราชพิธีว่า

...ถ้าปีใดเป็นโอกาสอันสำคัญ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้กำหนดการพระราชพิธีขึ้นเป็นการเพิ่มเติม สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยก็จะถือเป็นการกิจที่จะต้องดำเนินการถ่ายทอดเสียงรายการพระราชพิธี ตามโอกาสอันสำคัญดังกล่าวด้วย

รายการถ่ายทอดพระราชพิธีแต่ละพระราชพิธี จะมีช่วงเวลาไม่เท่ากัน โดยส่วนใหญ่จะใช้เวลานานกว่าครึ่งชั่วโมง (สามสิบนาที) บางพระราชพิธีใช้เวลาถึง 1 - 2 ชั่วโมงติดต่อกันไป การถ่ายทอดรายการพระราชพิธีนั้นจำเป็นต้องถ่ายทอดตั้งแต่เริ่มต้นจนจบ หรือเสร็จสิ้นพระราชพิธี ตามหมายกำหนดการ อนึ่ง โดยหลักที่ได้ปฏิบัติทุกครั้ง การออกอากาศรายการถ่ายทอดพระราชพิธี จะต้องเริ่มดำเนินการก่อนเวลาที่พระราชพิธีจะเริ่มขึ้นตามหมายกำหนดการ ประมาณ 15-30 นาที เป็นอย่างน้อย

การทำงานรายการถ่ายทอดพระราชพิธี นั้น มีลักษณะที่สำคัญประการหนึ่งซึ่งถือเป็นข้อแตกต่างจากการถ่ายทอดรายการประเภทอื่น ๆ ตรงที่องค์กรและบุคลากรที่ทำงานรายการถ่ายทอดพระราชพิธีจะต้องทำเรื่อง ขอพระราชทานพระบรมราชานุญาต เพื่อที่จะไปดำเนินการถ่ายทอดผ่านไปยัง ราชอาณาจักรก่อนทุกครั้ง ทั้งจะต้องแจ้งรายชื่อเจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายที่จะไปดำเนินการพร้อมกันไปด้วย มิฉะนั้นจะไม่สามารถผ่านเข้าไปยังจุดหรือบริเวณที่มีพระราชพิธีได้ เพราะถือเป็นบริเวณหวงห้ามจึงต้องมีการรักษาความปลอดภัยอย่างเข้มงวดตลอดเวลา ทั้งนี้เนื่องด้วยงานพระราชพิธีเป็นงานที่มีความสำคัญเป็นอย่างสูง เพราะในงานดังกล่าวพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ และพระบรมวงศานุวงศ์ย่อมประทับหรือเสด็จพระราชดำเนิน ณ บริเวณนั้น นอกจากนี้ยังมีบุคคลสำคัญต่าง ๆ อาทิข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ ตลอดจนคณะทูตานุทูตของประเทศต่าง ๆ รวมอยู่ด้วยจำนวนมาก และจากความจริงที่ว่าการทำงานถ่ายทอดรายการพระราชพิธีนั้น บุคลากรของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ได้แก่ ผู้ทำหน้าที่บรรยาย ช่างถ่ายทอด จะได้รับอนุญาตให้ปฏิบัติงานอยู่ใกล้ที่ประทับหรือจุดที่เสด็จพระราชดำเนินเป็นกรณีพิเศษ โดยเฉพาะผู้บรรยาย จำเป็นต้องเห็นพิธีการตลอดจนเหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างชัดเจนตลอดเวลา จึงจะสามารถบรรยายสิ่งที่เกิดขึ้นไปยังผู้ฟังได้อย่างถูกต้อง ข้อนี้ย่อมแสดงให้เห็นว่าบุคลากรถ่ายทอดรายการพระราชพิธีของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยได้รับความไว้วางใจจากหน่วยงานรักษาความปลอดภัยเป็นอย่างดี

ที่กล่าวมาแล้ว เป็นลักษณะสำคัญบางประการเกี่ยวกับการดำเนินการถ่ายทอดรายการพระราชพิธี สำหรับกระบวนการในการดำเนินงานถ่ายทอดรายการพระราชพิธีและพิธีสำคัญนั้น จากการวิจัยพบว่ามีขั้นตอนหลักในการปฏิบัติอยู่ 3 ขั้นตอนด้วยกัน คือ

1. ขั้นตอนเตรียมการ (ก่อนวันถ่ายทอดจริง)
2. ขั้นตอนปฏิบัติงาน (วันถ่ายทอดจริง) และ
3. ขั้นตอนประเมินผล (หลังจากถ่ายทอดเสร็จแล้ว)

โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ขั้นเตรียมการ (ก่อนวันถ่ายทอดจริง) แบ่งงานออกเป็น 3 ส่วน

- คือ
1. การประสานงานถ่ายทอด
  2. การเตรียมงานด้านรายการ
  3. การกำหนดจุดถ่ายทอด

หมายถึงขั้นการเตรียมงานของหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งด้านรายการ และด้านช่างเทคนิค ในช่วงเวลาก่อนถึงวันถ่ายทอดเสียงจริง ตามที่กำหนดไว้ในหมายเหตุกำหนดการ หรือกำหนดการ ประกอบด้วย

1. การประสานงานถ่ายทอด

ประพจน์ สาครบุตร ให้สัมภาษณ์ถึงการประสานงานและการเตรียมงานด้านรายการว่า

...ในการถ่ายตอดนั้น สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย โดยงานกระจายเสียง ฝ่ายกระจายเสียงในประเทศ จะติดตามประสานงานกับสำนักพระราชวังในการขออนุญาตกำหนดการ หรือกำหนดการสำหรับหน่วยงานอื่น เพื่อนำไปศึกษาและเตรียมการในการถ่ายทอดเสียงเป็นการล่วงหน้าทุกครั้ง

ในทางปฏิบัติ เมื่อสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยได้รับหมายเหตุกำหนดการพระราชพิธีหรือกำหนดการแล้ว ก็จะมอบให้งานกระจายเสียง ฝ่ายกระจายเสียงในประเทศนำไปศึกษาและทำความเข้าใจรายละเอียดในหมายเหตุกำหนดการ เพื่อจะได้ทราบถึงจุดมุ่งหมายของพระราชพิธีและพิธีสำคัญนั้น ๆ ตลอดจนวัน เวลา สถานที่ การแต่งกายและข้อมูลที่เป็นประโยชน์อื่น ๆ หากมีข้อสงสัย ก็จะติดต่อขอข้อมูลเพิ่มเติมจากสำนักพระราชวังและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

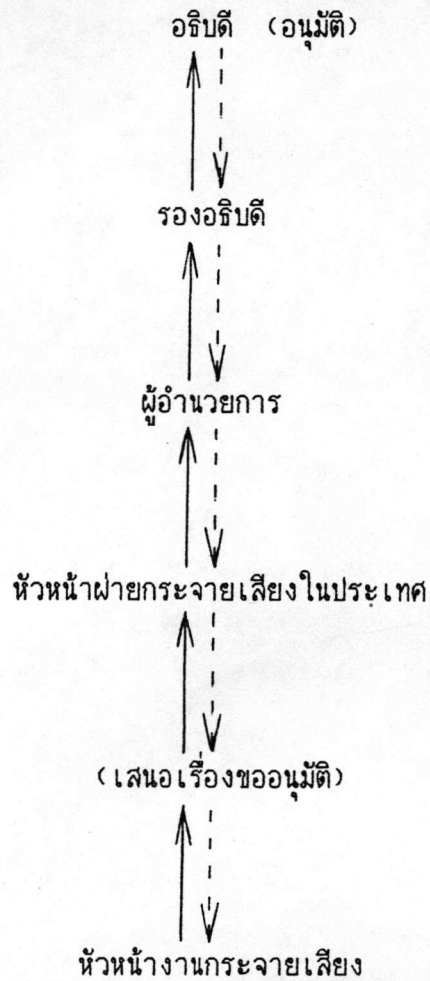
เมื่อได้ทำการศึกษาหมายกำหนดการจนเป็นที่เข้าใจดีแล้ว งานกระจายเสียงฝ่ายกระจายเสียงในประเทศ ซึ่งมีหน้าที่หลักในการประสานงานและผลิตรายการ ก็จะประสานงานกันฝ่ายต่าง ๆ ภายในสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย เพื่อพิจารณากำหนดตัวบุคคลสำหรับทำหน้าที่ผู้บรรยาย ผู้ช่วยผู้บรรยาย ช่างเทคนิค พนักงานขับรถ ทั้งนี้หัวหน้างานกระจายเสียงมักทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานด้วยตนเอง หรือบางครั้งอาจมอบหมายให้ผู้บรรยายเป็นผู้ประสานงาน เพราะเป็นผู้ที่คุ้นเคยกับเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกเป็นอย่างดี

6
 ภายหลังจากได้มีการประชุมปรึกษาหารือและกำหนดตัวบุคคลที่จะทำหน้าที่ต่าง ๆ ครบถ้วน หัวหน้างานกระจายเสียงก็จะทำเรื่อง (บันทึก) เสนอต่ออธิบดีกรมประชาสัมพันธ์เพื่อขออนุมัติถ่ายทอดโดยผ่านหัวหน้าฝ่ายกระจายเสียงในประเทศ ผู้อำนวยการสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย รองอธิบดี ตามลำดับสำหรับการถ่ายทอดรายการพระราชพิธีนั้น นอกจากจะขออนุมัติทำการถ่ายทอดแล้วก็จะเสนอหนังสือเพื่อขอพระราชทานพระบรมราชานุญาต (ซึ่งมีรายชื่อผู้ปฏิบัติงานถ่ายทอดเสียงรายการพระราชพิธีแนบไปด้วย) ไปยังราชเลขาธิการ รวมทั้งหนังสือที่จำเป็นต้องส่งไปยังหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยอธิบดีกรมประชาสัมพันธ์เป็นผู้ลงนาม เมื่ออธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ลงนามอนุมัติให้ถ่ายทอดเสียงตามที่เสนอไป ทั้งลงนามในหนังสือถึงราชเลขาธิการและหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเรียบร้อยแล้ว ดังแผนภาพที่ 2 หัวหน้างานกระจายเสียง จะทำคำสั่งสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย (เรื่อง) ให้ข้าราชการปฏิบัติงานถ่ายทอดเสียงรายการพระราชพิธี ผ่านไปตามลำดับชั้นจนถึงผู้อำนวยการสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย อีกครั้ง ดังแผนภาพที่ 3

เมื่อผู้อำนวยการสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ลงนามในคำสั่งเรียบร้อยแล้ว ผู้ประสานงานก็จะแจ้งให้เจ้าหน้าที่ผู้มีรายชื่อต้องปฏิบัติงานถ่ายทอดรายการพระราชพิธีและผู้เกี่ยวข้องได้ทราบเพื่อจะได้เตรียมการในส่วนความรับผิดชอบของแต่ละคน

นอกจากต้องประสานงานภายในสถานี ฯ แล้ว ผู้ประสานงานยังต้องประสานงานกับสำนักพระราชวัง เพื่อติดต่อขอข้อมูลที่สำคัญจำเป็นต้องใช้ในการบรรยายเพื่อจัดนิมฟ์และเตรียมไว้สำหรับบรรยาย

แผนภาพที่ 2 : แผนภาพแสดงขั้นตอนการเสนอเรื่องเพื่อขออนุมัติ
ถ่ายถอดรายการพระราชพิธี และพิธีสำคัญ

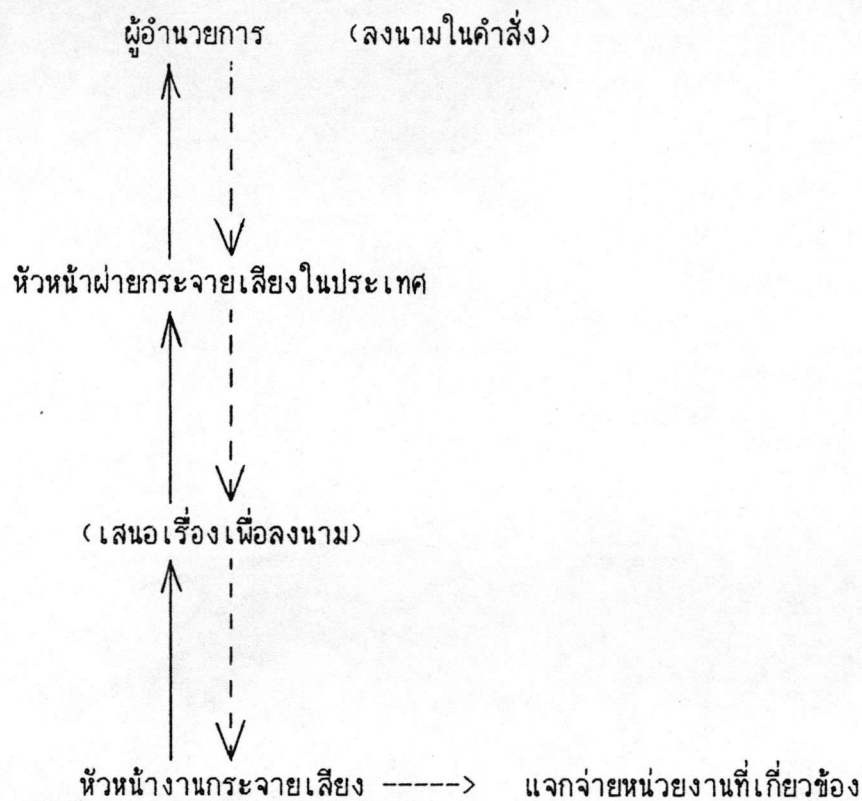

ที่มา : สัมภาษณ์ ประพจน์ สาครบุตร 13 กุมภาพันธ์ 2536

—————> หมายถึง การไหลของเรื่องเพื่อขออนุมัติ

- - - - -> หมายถึง การไหลของเรื่องภายหลังจากที่ได้รับอนุมัติ

แผนภาพที่ 3 : แผนภาพแสดงขั้นตอนการออกคำสั่งให้ปฏิบัติงาน
ถ่ายถอดรายการพระราชพิธี และพิธีสำคัญ

ที่มา : สัมภาษณ์ ประพจน์ สาครบุตร 13 กุมภาพันธ์ 2536

—————> หมายถึง การไหลของเรื่องที่น่าเสนอเพื่อลงนาม

- - - - -> หมายถึง การไหลของเรื่องหลังจากที่ได้ลงนามในคำสั่ง

ก่อนถึงวันถ่ายทอดพระราชพิธี ผู้ประสานงานก็จะนัดหมายกับสำนักพระราชวัง เพื่อนำผู้บรรยายและเจ้าหน้าที่ฝ่ายช่างเทคนิคไปดูสถานที่ ซึ่งจะตั้งจุดถ่ายทอดเสียง เพื่อให้ได้จุดที่ดีที่สุดสำหรับการปฏิบัติงาน ทั้งของผู้บรรยายและช่างถ่ายทอดเสียง

เนื่องจากผู้ประสานงานต้องทำหน้าที่ประสานงานกับหน่วยงานภายนอก และเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยดังได้กล่าวมาแล้ว จึงจำเป็นต้องเลือกผู้ที่เป็นที่รู้จักคุ้นเคยกับหน่วยงานภายนอกและเจ้าหน้าที่ภายในสถานีเองเป็นอย่างดี ทำหน้าที่ผู้ประสานงาน

ดังนั้นในระยะหลัง ๆ หัวหน้างานกระจายเสียงมักมอบให้ผู้บรรยายทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงาน เพราะผู้บรรยายรายการถ่ายทอดพระราชพิธีนั้นย่อมเป็นที่คุ้นเคยรู้จักและยอมรับนับถือจากหน่วยงานภายนอกเป็นอย่างดี

ภายหลังจากที่ผู้ประสานงาน ผู้บรรยายและช่างถ่ายทอดเสียงได้ไปสำรวจสถานที่และบริเวณที่จะทำการถ่ายทอดและเมื่อได้ตำแหน่งที่ตั้งที่เหมาะสมทั้งของผู้บรรยายและช่างถ่ายทอดเสียงแล้วก็เป็นที่ของแต่ละฝ่ายที่จะต้องเตรียมตัวในข้อข่ายหน้าที่ความรับผิดชอบที่กำหนดไว้

2. การเตรียมงานด้านรายการ

สำหรับงานที่จะต้องเตรียมการล่วงหน้าก่อนถึงวันถ่ายทอดนั้น นอกจากหน้าที่ด้านการประสานงานแล้วยังมีงานหรือกิจกรรมอื่นที่ต้องดำเนินการด้วยเช่นกัน ได้แก่ งานผลิตรายการ ผู้ผลิตรายการจะนำข้อมูลที่ได้รับจากผู้ประสานงาน ซึ่งได้ติดต่อกับสำนักพระราชวังและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไว้ส่วนหนึ่ง นอกจากนั้น ผู้ผลิตรายการยังต้องค้นคว้าข้อมูล ทั้งจากข้อมูลที่มีอยู่เดิมในปีก่อน ๆ และข้อมูลที่จำเป็นสำหรับแต่ละพระราชพิธีเป็นการเพิ่มเติมอีกด้วย ทั้งนี้เพื่อจะได้ทั้งข้อมูลในลักษณะพื้นฐานและข้อมูลในลักษณะให้รายละเอียดเจาะลึก เช่น ประวัติ วัน เดือน ปี ที่ประสูติ การศึกษา การเสด็จวัลย์ราชสมบัติ พระราชกรณียกิจที่ได้ทรงบำเพ็ญเพื่อประโยชน์และความผาสุกของอาณาประชาราษฎร์ โครงการที่สำคัญ ๆ เช่น โครงการในพระราชดำริ ฯลฯ โดยนำมาประมวลและจัดทำเป็นบท เพื่อแจกจ่ายให้ผู้บรรยายและผู้เกี่ยวข้องได้ศึกษาและใช้บรรยายในวันถ่ายทอด

ทางด้านผู้บรรยายและผู้ช่วยผู้บรรยาย เมื่อได้รับบทและข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ผู้บรรยายและผู้ช่วยผู้บรรยาย ต้องอ่านบทและข้อมูลที่ได้รับอย่างละเอียด นอกจากนี้ยังต้องศึกษาหมายกำหนดการที่มีอยู่ให้ละเอียดรอบคอบหากข้อมูลยังไม่ถูกต้องสมบูรณ์ก็จะได้ค้นคว้าและจัดเตรียมได้ทัน โดยเฉพาะต้องศึกษาเกี่ยวกับราชาศัพท์และฐานันดรศักดิ์ในพระราชพิธีที่ต้องบรรยายเป็นอย่างดี...

3. การกำหนดจุดถ่ายทอด

สันธนะ วัชรานันทกุล ให้สัมภาษณ์ถึงการกำหนดจุดถ่ายทอดว่า

...ภายหลังจากที่ได้รับทราบคำสั่งและหมายกำหนดการพระราชพิธีแล้ว ช่างถ่ายทอดต้องไปสำรวจสถานที่และบริเวณที่จะมีพระราชพิธี เพื่อจะได้ทราบรายละเอียดเกี่ยวกับสถานที่ที่จะทำการถ่ายทอด การเลือกจุดที่ตั้งสำหรับรถถ่ายทอดเสียงนั้น จะต้องเลือกจุดที่สามารถส่งและรับสัญญาณกับทางสถานีให้ได้คุณภาพเสียงที่ดีที่สุด ทั้งนี้โดยต้องทดลองส่งและรับสัญญาณเพื่อให้แน่ใจได้ว่าเสียงของการถ่ายทอดมีความชัดเจนและมีประสิทธิภาพมากที่สุด

การกำหนดจุดปฏิบัติงานนั้นนอกจากจะเลือกจุดที่ตั้งสำหรับรถถ่ายทอดเสียงแล้ว ช่างถ่ายทอดยังต้องพิจารณาจุดที่ตั้งไมโครโฟนสำหรับผู้บรรยาย เพื่อให้ผู้บรรยายสามารถมองเห็นเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างชัดเจน เพื่อสามารถถ่ายทอดเหตุการณ์ให้ผู้ฟังได้ทราบอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นการกำหนดจุดปฏิบัติงานจึงเป็นงานที่ต้องปฏิบัติร่วมกันระหว่างผู้ผลิตรายการหรือผู้บรรยายและช่างถ่ายทอด เพื่อให้เกิดผลดีในการปฏิบัติงานของทั้งสองฝ่าย

ภายหลังจากที่ได้กำหนดจุดที่ตั้งสำหรับการปฏิบัติงานถ่ายทอดเสียงเรียบร้อยแล้ว ช่างถ่ายทอดจะนำข้อมูลจากที่ได้สำรวจไว้มาวางแผนจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องใช้งาน เช่น ไมโครโฟนสำหรับผู้บรรยาย ขาตั้งไมโครโฟน สายไฟ เครื่องประกอบเสียง เครื่องรับวิทยุกระจายเสียงและอุปกรณ์อื่น ๆ ทั้งนี้ต้องจัดเตรียมให้เพียงพอสำหรับการปฏิบัติงานแต่ละครั้ง

อย่างไรก็ตามกรณีที่เป็นพระราชพิธีและพิธีสำคัญประจำปี ซึ่งได้ทำการถ่ายทอดเสียง อยู่เป็นประจำนั้น ฝ่ายต่าง ๆ จะชักซ้อมทำความเข้าใจถึงการปฏิบัติเฉพาะในฝ่ายตนเองเท่านั้น โดยไม่ต้องทดสอบสัญญาณก่อนวันถ่ายทอดจริง เพราะถือว่ามีความคุ้นเคยกับสถานที่ต่าง ๆ อยู่แล้ว

ที่กล่าวมานั้น เป็นการดำเนินงานก่อนถึงวันถ่ายทอดรายการพระราชพิธีซึ่งถือเป็นขั้นตอน หนึ่งในกระบวนการทำงานถ่ายทอดรายการพระราชพิธีและนับได้ว่ามีความสำคัญเป็นอย่างมาก เช่น กันเพราะเป็นขั้นตอนที่เปรียบเสมือนเป็นพื้นฐานหรือแนวทางของการปฏิบัติงานในวันถ่ายทอดจริง

ส่วนขั้นตอนที่นับว่ามีความสำคัญมากที่สุดของกระบวนการดำเนินการถ่ายทอด ก็คือขั้นตอนดำเนินการหรือขั้นปฏิบัติงานถ่ายทอด (จริง)

2. ขั้นปฏิบัติงาน (วันถ่ายทอดจริง)

ได้แก่ การทำงานของบุคลากรฝ่ายต่าง ๆ ในวันที่ได้มีการถ่ายทอดรายการพระราชพิธี หรือพิธีสำคัญ ตามที่กำหนดไว้ในหมายกำหนดการหรือกำหนดการ

จากการวิจัยพบว่า การทำงานรายการถ่ายทอดพระราชพิธีและพิธีสำคัญในขั้นนี้ มีบุคลากรที่มีส่วนร่วมปฏิบัติงานอยู่ 2 ระดับ คือ ระดับอำนาจการ และระดับปฏิบัติการ

1. ระดับอำนาจการ

โดยเฉพาะในวันถ่ายทอดรายการพระราชพิธีหรือพิธีสำคัญ ผู้อำนวยการถ่ายทอดและผู้ช่วย ทั้งด้านรายการและด้านช่างเทคนิค จึงทำงานในลักษณะที่ต้องรับผิดชอบร่วมกันในการควบคุมดูแล สิ่ง การและแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการทำงานของบุคลากรในระดับปฏิบัติการ (ผู้ปฏิบัติ) ตลอดเวลาที่มีการ ถ่ายทอด นอกจากการทำงานรายการถ่ายทอดพระราชพิธีในระดับอำนาจการแล้ว บุคลากรในระดับ ผู้ปฏิบัติหรือระดับปฏิบัติการ นับเป็นกลไกสำคัญของการทำงานรายการถ่ายทอดพระราชพิธี โดยมีรายละเอียดของการทำงาน ดังนี้

2. ระดับผู้ปฏิบัติหรือระดับปฏิบัติการ

จากการวิจัยพบว่า การดำเนินการถ่ายทอดรายการพระราชพิธีและพิธีสำคัญจะมีบุคลากรระดับผู้ปฏิบัติงาน ที่สำคัญอยู่ 2 กลุ่ม คือ กลุ่มรายการและกลุ่มช่างเทคนิค

2.1 กลุ่มรายการ

เนื่องจากงานผลิตรายการ ส่วนหนึ่งจะเป็นการดำเนินงานในขั้นตอนก่อนวันถ่ายทอด สำหรับในวันถ่ายทอดซึ่งเป็นวันจริง การผลิตรายการหรือการทำงาน ส่วนใหญ่อยู่ที่การผลิตรายการภายนอกห้องส่ง ซึ่งเป็นการบรรยายเหตุการณ์พระราชพิธีจากสถานที่ หรือบริเวณที่มีพระราชพิธีดำเนินอยู่ หน้าที่ดังกล่าวเป็นหน้าที่ของผู้บรรยายและผู้ช่วยผู้บรรยาย

ผู้บรรยาย

ประพนธ์ สาครบุตร ให้สัมภาษณ์ถึงการทำหน้าที่ของผู้บรรยายว่า

... เนื่องจากพระราชพิธีเป็นพิธีที่มีความสำคัญที่สุด จึงมีบุคคลเข้าร่วมในพระราชพิธีเป็นจำนวนมาก บางพระราชพิธีใช้พื้นที่กว้างขวาง การจัดผู้บรรยายเพื่อทำหน้าที่บรรยายเหตุการณ์พระราชพิธีให้ผู้ฟังได้ทราบอย่างชัดเจนตลอดเวลา จำเป็นต้องใช้ผู้บรรยายมากกว่า 1 จุด หรือ 1 ชุด โดยประจำชุดละ 2 คน คือ ผู้บรรยายกับผู้ช่วยผู้บรรยาย เพื่อคอยสับเปลี่ยนช่วยเหลือกัน ทั้งนี้การจัดชุดผู้บรรยายในแต่ละชุดจะให้มีทั้งผู้บรรยายเต็ม (ที่มีประสบการณ์) 1 คน และผู้ช่วยผู้บรรยาย (ผู้บรรยายที่ยังมีประสบการณ์น้อย) อีก 1 คน รวมเป็นชุดละ 2 คน โดยผู้บรรยายที่มีประสบการณ์ซึ่งเคยบรรยายรายการถ่ายทอดพระราชพิธีมาก่อน จะทำหน้าที่ผู้บรรยายหลักหรือหัวหน้าชุด ส่วนผู้ช่วยผู้บรรยายจะมีหน้าที่เป็นผู้ช่วยจัดส่งข้อมูลหรือเตรียมข้อมูลให้ผู้บรรยาย พร้อมทั้งต้องคอยสังเกตและศึกษาขั้นตอนตลอดจนวิธีการบรรยายของผู้บรรยายหลักไว้ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ สำหรับเหตุผล

สำคัญที่ต้องจัดให้ผู้บรรยายที่ยังมีประสบการณ์น้อยไว้ให้กับผู้บรรยายที่มีประสบการณ์ ก็เพื่อให้ผู้ช่วยผู้บรรยายมีความคุ้นเคยกับบรรยากาศ ตลอดจนสภาพเหตุการณ์ของแต่ละพระราชพิธี เพื่อฝึกฝนและเตรียมพร้อมที่จะทำหน้าที่ผู้บรรยายหลักในโอกาสต่อไป สำหรับการถ่ายทอดรายการพระราชพิธีนั้นเท่าที่ปฏิบัติผู้บรรยายจะเริ่มบรรยายก่อนเวลาที่กำหนดไว้ในหมายกำหนดการไม่น้อยกว่า 15 - 30 นาที นับตั้งแต่ผู้ประกาศของสถานี ประกาศแจ้งตัดจากรายการของสถานีเข้าสู่รายการถ่ายทอดพระราชพิธี

ในวันถ่ายทอดรายการพระราชพิธีนั้น ผู้บรรยายจำเป็นต้องเตรียมตัวให้พร้อมสำหรับการปฏิบัติงาน นับตั้งแต่การแต่งกาย ต้องให้ถูกต้องเรียบร้อย ตรวจสอบตราสิ่งของที่จำเป็นต้องใช้ในการบรรยาย เช่น บท ข้อมูล หูฟัง เครื่องรับวิทยุ และที่สำคัญก่อนถึงเวลาลงมือถ่ายทอดเสียงผู้บรรยายจะต้องตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลให้เรียบร้อยอีกครั้ง โดยเฉพาะข้อมูลในหมายกำหนดการต้องดูให้แน่นอนว่า มีอะไรเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมบ้างหรือไม่ นับตั้งแต่ผู้เป็นองค์ประธาน ผู้ร่วมพิธี สถานที่ เวลา ขึ้นตอน ตลอดจนกิจกรรมที่กำหนดไว้ นอกจากนี้ต้องตกลงเรื่องคิวของการบรรยายเอาไว้ให้แน่นอนเพื่อป้องกันความผิดพลาด

เมื่อผู้บรรยายได้เตรียมตัวในเรื่องต่าง ๆ เรียบร้อยแล้ว ก็เป็นขั้นตอนที่จะเริ่มปฏิบัติหน้าที่ผู้บรรยาย

การถ่ายทอดรายการพระราชพิธีจะเริ่มขึ้นภายหลังจากที่ผู้ประกาศของสถานีประกาศเข้าสู่รายการถ่ายทอดพระราชพิธี ต่อจากนั้น ผู้บรรยายก็จะประกาศนำผู้ฟังเข้าสู่รายการถ่ายทอดพระราชพิธี (ชื่อพระราชพิธี) ณ สถานที่หรือบริเวณพระราชพิธี (บอกชื่อสถานที่ที่มีพระราชพิธี) จากนั้นการบรรยายก็จะเริ่มขึ้นและดำเนินต่อไป

โดยทางปฏิบัติช่วงเวลาก่อนที่องค์ประธานจะเสด็จฯ ถึงบริเวณพิธี ผู้บรรยายจะเริ่มบรรยายโดยนำเสนอข้อมูลเพื่อให้ผู้ฟังได้เห็นภาพของเหตุการณ์พระราชพิธีเป็นอันดับแรก นับแต่แจ้ง

ให้ผู้ฟังทราบถึงรายละเอียดของขั้นตอนตามข้อกำหนดการได้แก่ องค์ประธานในพระราชพิธี องค์ประธานจะเสด็จพระราชดำเนินถึงบริเวณพิธีในเวลาใด กิจกรรมที่สำคัญ ๆ มีอะไรบ้าง ผู้ร่วมพิธี มีใครบ้าง จากนั้นอาจเล่าถึงประวัติของความเป็นมาของพระราชพิธีโดยสังเขป ข้อมูลที่นำมาเล่า อาจได้จากข้อกำหนดการหรือข้อมูลที่ได้ค้นคว้า เตรียมไว้ก่อนหน้า สำหรับช่วงที่สองผู้บรรยายใน ชุดที่ 2 จะรับบรรยายต่อเมื่อองค์ประธานในพระราชพิธีเสด็จถึงบริเวณพิธีโดยจะบรรยายให้ทราบถึง รายละเอียดของเหตุการณ์ทุกขั้นตอนว่าขณะนี้ใครกำลังทำอะไรที่ไหนอย่างไร เพื่อให้ผู้ฟังทราบความ เคลื่อนไหวและเกิดจินตนาการตามไปด้วย ส่วนผู้บรรยายชุดที่ 3 ก็จะได้รับช่วงบรรยายต่อจากชุดที่ 2 โดยจะบรรยายถึงรายละเอียดของพระราชพิธีซึ่งเป็นพิธีการ

ข้อมูลที่น่าเสนอมักจะมีลักษณะเกี่ยวกับเกร็ดความรู้และรายละเอียดที่เป็นภูมิหลังของพระราช พิธี ซึ่งมีความลึกซึ้งกว่าข้อมูลในชุดที่ 1 และชุดที่ 2 ข้อมูลในส่วนนี้อาจได้มาจากการค้นคว้าไว้ ล่วงหน้าหรืออาจจะสืบหาได้ในขณะนั้น และในบางครั้งอาจต้องเชิญผู้เชี่ยวชาญหรือผู้มีความรู้ความ เข้าใจเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาหรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับพระราชพิธี นั้น ๆ (ซึ่งอาจเป็นบุคคลภายนอก) มาร่วมบรรยายด้วย เพื่อให้ผู้ฟังได้ทราบข้อมูลในส่วนนั้น ๆ อย่างถูกต้องชัดเจน มีความน่าเชื่อถือ ถึ่ยิ่งขึ้น อันเป็นการเสริมหรือสนับสนุนให้รายการถ่ายทอดพระราชพิธีเป็นไปอย่างน่าสนใจ

สำหรับข้อมูลที่ใช้ในการบรรยายนั้น ผู้บรรยายทุกจุดมีข้อมูลที่จะใช้ในการบรรยายเตรียม ไว้เหมือน ๆ กัน ผู้บรรยายทุกจุดต้องติดตามฟังอยู่ตลอดเวลา เมื่อจุดหนึ่งจุดใดเกิดขัดข้องหรือสุด หยุดลง ผู้บรรยายจุดอื่นก็จะรับช่วงทำหน้าที่บรรยายต่อจากอีกจุดหนึ่งทันที โดยมีให้เสียงขาดหาย ผู้บรรยายรายการถ่ายทอดพระราชพิธี ต้องไม่ประหม่าเคอะเขิน นอกจากนี้ในระหว่างการบรรยาย ผู้บรรยายจะประกาศแจ้งให้ทราบเป็นระยะว่าขณะนี้ผู้ฟังกำลังฟังการถ่ายทอดรายการอะไรอยู่ เพื่อให้ผู้ฟังซึ่งเพิ่งเปิดเครื่องรับฟังอยู่ได้ทราบ

นอกจากผู้บรรยายจะยึดแนวทางหลักในเรื่องของการกำหนดคิวของผู้บรรยาย และกำหนด ขอบข่ายของข้อมูลในการบรรยายแล้ว ผู้บรรยายยังต้องให้ความสำคัญกับการใช้ภาษาเป็นอย่างมาก

คือ นอกจากจะมีความสามารถในการเล่าเรื่องหรือการถ่ายทอดเหตุการณ์แล้ว ผู้บรรยายหลักทุกคน ต้องสามารถใช้ราชาศัพท์ต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องแม่นยำ โดยเฉพาะคำหรือข้อความที่เป็นราชาศัพท์ เกี่ยวกับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ตลอดจนพระบรมวงศานุวงศ์ รวมทั้งฐานันดรศักดิ์ของทุกพระองค์ ถ้อยคำที่พูดทุกคำต้องมีความสุภาพ

นอกจากหลักการดังกล่าวแล้ว เสียงและลีลาในการบรรยายนับว่าเป็นคุณสมบัติที่มีความสำคัญเป็นอย่างมาก เพราะว่าการบรรยายทางวิทยุกระจายเสียงนั้น ต้องอาศัยเสียงเป็นสื่อในการสร้างจินตนาการ เพื่อให้เกิดความเข้าใจหรือภาพพจน์ แต่โทรทัศน์สามารถอาศัยทั้งเสียงและภาพเป็นสื่อ ด้วยเหตุนี้ผู้บรรยายรายการถ่ายทอดพระราชพิธี จึงเป็นผู้ที่ต้องมีน้ำเสียงกังวาล แจ่มใส นุ่มนวล เสียงที่บรรยายมีความหนักแน่นแต่ช้า มีจังหวะจะโคน ไม่เร็วหรือเร่งจนเกินไป ข้อสำคัญควรเป็นผู้มีเสียงเป็นผู้นำใหญ่สักหน่อยจึงจะทำให้น่าเชื่อถือ ดังนั้น การคัดเลือกผู้ทำหน้าที่ผู้บรรยายหลักรายการถ่ายทอดพระราชพิธี จึงมักใช้ผู้บรรยายชาย โดยเฉพาะในพระราชพิธีใหญ่ ๆ เช่น พระราชพิธีพืชมงคลจรดพระนังคัลแรกนาขวัญต้องให้ผู้บรรยายถึง 3 ชุด ชุดละ 2 คน กระจายอยู่ตามจุดที่กำหนดไว้ จึงจะเพียงพอที่จะบรรยายเหตุการณ์พระราชพิธี (ไปสู่ผู้ฟัง) ได้อย่างทั่วถึง

2.2 กลุ่มช่างเทคนิค

การดำเนินการถ่ายทอดรายการพระราชพิธีและพิธีสำคัญ นอกจากบุคลากรด้านรายการแล้วยังมีบุคลากรด้านช่างเทคนิคร่วมปฏิบัติงานอยู่ด้วย ได้แก่

ช่างถ่ายทอด

สันธนะ วัชรานันทกุล ให้สัมภาษณ์ถึงการทำหน้าที่ช่างถ่ายทอดและเชื่อมโยงสัญญาณว่า

...สำหรับกลุ่มช่างเทคนิค การทำงานจะเริ่มจากช่างถ่ายทอด โดยช่างถ่ายทอดมีหน้าที่

นำอุปกรณ์ในการถ่ายทอดเสียงไปติดตั้งที่จุดถ่ายทอด ณ สถานที่หรือบริเวณที่มีพระราชพิธี ซึ่งอยู่นอกที่ตั้งของสถานี อุปกรณ์หลักที่จะนำไปติดตั้งสำเร็จรูปอยู่ในรถ เมื่อจะถ่ายทอดเสียงก็จะนำรถไปจอด ณ สถานที่ที่ทำการถ่ายทอดโดยเรียกกันว่า "รถถ่ายทอด" หรือ "O.B.VAN" ในการปฏิบัติงานกำหนดให้ชุดถ่ายทอดเสียง 1 ชุด ประกอบด้วย รถถ่ายทอดเคลื่อนที่ (พร้อมอุปกรณ์หลัก) 1 คัน มีหัวหน้าช่างถ่ายทอด 1 คน ผู้ช่วยอีก 2 คน ช่วยกันปฏิบัติหน้าที่ โดยเฉพาะรายการถ่ายทอดพระราชพิธีนั้นมักต้องใช้ชุดถ่ายทอดเสียง 2 ถึง 3 ชุด ภายในรถถ่ายทอดแต่ละชุด จะมีอุปกรณ์ที่สำคัญ ได้แก่ เครื่องเชื่อมโยงสัญญาณภาคส่ง UHF Link หรือบางทีก็เรียกเครื่องส่งระบบ ยู.เอช.เอฟ. ส่วนที่สถานีก็จะมีเครื่องเชื่อมโยงสัญญาณภาครับ UHF Link โดยใช้ความถี่เฉพาะของกรมประชาสัมพันธ์ คือ 454.1 , 455 และ 467.0 เมกกะเฮิรตซ์

ในวันถ่ายทอดพระราชพิธี ช่างถ่ายทอดเสียงต้องนำรถถ่ายทอดเสียงไปติดตั้ง ณ สถานที่ซึ่งจะทำการถ่ายทอดพระราชพิธีก่อนเวลาในหมายกำหนดการเป็นการล่วงหน้า เพื่อเตรียมตรวจสอบสัญญาณเสียงที่จะส่งให้สมบูรณ์เรียบร้อย ในระหว่างการถ่ายทอดช่างถ่ายทอดต้องคอยควบคุมดูแลการทำงานของเครื่องส่ง UHF Link เพื่อให้สามารถส่งสัญญาณเสียงจากจุดต่าง ๆ ไปยังสถานีได้อย่างชัดเจนและมีคุณภาพที่ดีที่สุด นอกจากนี้ช่างถ่ายทอดยังต้องจัดหาและติดตั้งไมโครโฟนสำหรับผู้บรรยาย เพื่อให้ผู้บรรยายสามารถมองเห็นภาพเหตุการณ์ต่าง ๆ ในพระราชพิธีไปสู่ผู้ฟังได้อย่างถูกต้องและต่อเนื่อง ช่างถ่ายทอดจะต้องประสานงานกับผู้บรรยายอย่างใกล้ชิดตลอดเวลา เพื่อมิให้เกิดปัญหาขัดข้องเกี่ยวกับเสียงที่บรรยาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อผู้บรรยาย ณ บริเวณพระราชพิธีพร้อมที่จะบรรยาย ผู้บรรยายจะให้สัญญาณกับช่างถ่ายทอด จากนั้นช่างถ่ายทอดจะใช้วิทยุรับส่ง วี เอช เอฟ ความถี่ 153.925 แจ้งไปยังช่างห้องส่ง เพื่อให้ช่างห้องส่งประสานกับผู้ประกาศของสถานีแจ้งตัดรายการไปยังผู้บรรยาย ณ บริเวณพระราชพิธี

นอกจากนี้ช่างถ่ายทอดยังต้องประสานงานกับช่างเชื่อมโยงสัญญาณซึ่งประจำอยู่ ณ สถานี ในด้านการรับสัญญาณอีกทั้งต้องประสานงานกับช่างห้องส่งเพื่อนัดหมายเกี่ยวกับการติดต่อในการเข้าและออกระหว่างรายการปกติกับรายการถ่ายทอดพระราชพิธี

ช่างเชื่อมโยงสัญญาณ

เมื่อช่างถ่ายทอดส่งสัญญาณเสียงจากจุดถ่ายทอดไปยังสถานี สัญญาณจะผ่านเข้าไปยังห้องเชื่อมโยงสัญญาณ โดยมีเครื่องรับ UHF Link รับสัญญาณและมีช่างเชื่อมโยงสัญญาณคอยควบคุมการทำงานของอุปกรณ์เชื่อมโยงสัญญาณ เพื่อให้สามารถทำงานอยู่ตลอดเวลา จากนั้นช่างเชื่อมโยงสัญญาณจะส่งสัญญาณจากอุปกรณ์เชื่อมโยงสัญญาณออกเป็น 2 ช่องทางด้วยกัน คือสัญญาณส่วนหนึ่งจะส่งไปยังห้องส่งที่ตั้งอยู่ภายในสถานี นอกจากนี้สัญญาณอีกส่วนหนึ่งจะถูกส่งจากช่างเชื่อมโยงสัญญาณไปยังระบบเชื่อมโยงสัญญาณดาวเทียม (ซึ่งอยู่ภายในอาคารสถานี) เพื่อส่งไปออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์ ในจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศและพร้อมกันนั้นสัญญาณก็จะถูกส่งจากช่างเชื่อมโยงสัญญาณไปเข้าระบบไมโครเวฟขององค์การโทรศัพท์ เพื่อไว้เป็นข่ายสำรองเมื่อการรับสัญญาณจากระบบดาวเทียมขัดข้อง

การปฏิบัติหน้าที่ของช่างเชื่อมโยงสัญญาณ 1 ชุด จะมีหัวหน้าช่าง 1 คน ผู้ช่วย 1 คน รวมเป็น 2 คน หมุนเวียนกันอยู่ ช่วงละ 8 ชั่วโมง เพื่อควบคุมดูแลอุปกรณ์เชื่อมโยงสัญญาณระบบดาวเทียมและระบบไมโครเวฟให้สามารถทำงานได้ตลอดเวลา

ช่างห้องส่ง

อาจารย์ โสรัตน์ ให้สัมภาษณ์ถึงการทำงานของช่างห้องส่งว่า

...สำหรับสัญญาณเสียงในส่วนที่ถูกส่งจากช่างเชื่อมโยงสัญญาณไปยังห้องส่งนั้น ช่างห้องส่งซึ่งมีหน้าที่ควบคุมดูแลการทำงานเกี่ยวกับระบบเสียงของห้องส่ง ระบบ เอฟ.เอ็ม. ความถี่ 92.5 เมกกะเฮิร์ตซ ซึ่งใช้เป็นระบบเสียงหลักในการส่งกระจายเสียง ก็จะส่งสัญญาณเสียงจากห้องส่งออกไปเป็นสองช่องทางเช่นกัน โดยส่วนหนึ่งสัญญาณจะถูกส่งจากห้องส่งไปยังห้องเชื่อมโยงสัญญาณ (ซึ่งอยู่ภายในสถานี) ในขณะที่สัญญาณส่วนที่สองจะถูกส่งจากห้องส่งไปยังเครื่องส่งระบบ เอฟ.เอ็ม. 92.5 เมกกะเฮิร์ตซ และเครื่องส่ง ระบบ เอ.เอ็ม. 891 กิโลเฮิร์ตซ

สำหรับช่างห้องส่งจะคอยควบคุมการทำงานของระบบเสียงและอุปกรณ์ภายในห้องส่งให้สามารถทำงานได้อย่างต่อเนื่องพร้อมทั้งมีคุณภาพเสียงที่ดี ห้องส่ง 1 ระบบต่อ 1 ความถี่ จะมีช่าง 2 คน คือ หัวหน้าช่าง 1 คน ผู้ช่วย 1 คน ปฏิบัติงานช่วงละ 8 ชั่วโมง

ช่างเครื่องส่ง

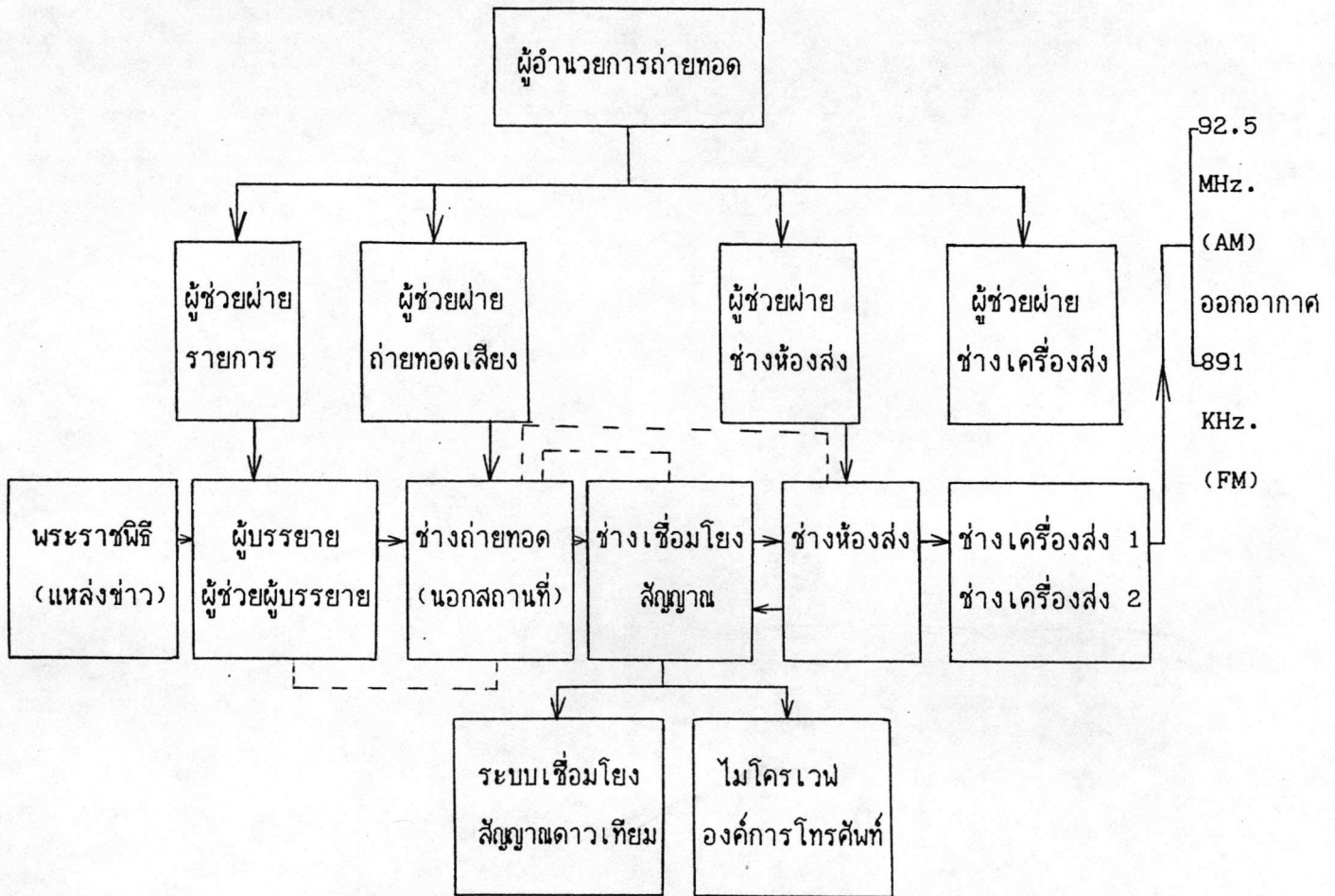
ชวนสิทธิ์ ศิริพันธ์ ให้สัมภาษณ์ถึงการทำงานของช่างเครื่องส่งว่า

...ส่วนช่างเครื่องส่งทั้งช่างเครื่องส่งศาลายา (อำเภอศาลายา จังหวัดนครปฐม) และช่างเครื่องส่งซอยอารีต่างก็มีหน้าที่ ควบคุมการทำงานของเครื่องส่งและระบบสายอากาศ ระบบ เอฟ.เอ็ม. 92.5 เมกกะเฮิร์ตซ และระบบ เอ.เอ็ม.891 กิโลเฮิร์ตซ ตามลำดับ เพื่อให้สามารถส่งสัญญาณการกระจายเสียงรายการถ่ายทอดพระราชพิธีจากสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ออกอากาศไปสู่ผู้ฟังในเขตกรุงเทพมหานคร และจังหวัดต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด

การทำงานของช่างเครื่องส่ง 1 ชุด มีเจ้าหน้าที่ 2 คน คือ หัวหน้าช่าง 1 คน ผู้ช่วย 1 คน ปฏิบัติงานช่วงละ 8 ชั่วโมง

รายละเอียดการดำเนินการถ่ายทอดรายการพระราชพิธีและพิธีสำคัญในวันถ่ายทอดแสดง ได้ตั้งแผนภาพที่ 4

แผนภาพที่ 4 : แผนภาพแสดงการดำเนินการถ่ายทอดรายการพระราชพิธีและพิธีสำคัญ
ในขณะออกอากาศ

(สทท. 42 แห่ง)

ที่มา : จากการสัมภาษณ์บุคลากรของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ด้วยการสัมภาษณ์
อย่างไม่เป็นทางการระหว่างวันที่ 1 กันยายน 2535 ถึงวันที่ 31 มีนาคม 2536
หมายถึง การไหลของการทำงานรายการถ่ายทอด
หมายถึง การประสานการทำงานระหว่างบุคลากร

จากการวิจัยพบว่า ในชั้นปฏิบัติการหรือชั้นดำเนินการถ่ายทอดนั้น การทำงานของบุคลากรระดับปฏิบัติซึ่งเป็นกลไกอันสำคัญในการถ่ายทอดรายการพระราชพิธีและพิธีสำคัญนั้น อาจจำแนกได้เป็น 2 ประเภท คือ ประเภทที่ปฏิบัติงาน ณ จุดถ่ายทอด ซึ่งอยู่ภายนอกสถานหรือนอกห้องส่ง ได้แก่ ผู้ทำหน้าที่ผู้บรรยาย ช่างถ่ายทอดเสียง พนักงานขับรถถ่ายทอด กับประเภทที่ปฏิบัติภายในสถานหรือภายในห้องส่ง ได้แก่ ผู้ควบคุมรายการ ช่างห้องส่ง ช่างเครื่องส่ง ช่างเชื่อมโยงสัญญาณ

สำหรับบุคลากรที่ถือเสมือนหน้าด่านหรือแนวหน้าของการทำงาน ได้แก่ ผู้บรรยาย ซึ่งต้องทำหน้าที่รายงานเหตุการณ์ตลอดจนเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับพระราชพิธีและพิธีสำคัญ จากบริเวณพิธีให้ผู้ฟังทางบ้านได้ทราบ โดยต้องใช้ความสามารถในการถ่ายทอดเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ให้ผู้ฟังเกิดความเข้าใจจนลอยเห็นภาพตามไปด้วยเสมือนได้อยู่ในเหตุการณ์นั้น

ในด้านคุณสมบัติของผู้บรรยายรายการถ่ายทอดพระราชพิธีที่ฟังมีนั้น จากการประมวลข้อมูลซึ่งได้จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล (key informants) ซึ่งเคยปฏิบัติหน้าที่ผู้บรรยายรายการพระราชพิธีมาก่อน และผู้ที่ทำหน้าที่บรรยายในปัจจุบันพบว่า ผู้บรรยายส่วนใหญ่ควรมีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้

- เป็นผู้มิประสพการณ์ในการบรรยายรายการถ่ายทอดนอกสถานที่มาแล้ว ไม่น้อยกว่า 5 ปี
- มีความสามารถในการใช้ราชาศัพท์ได้อย่างถูกต้อง แม่นยำ
- มีการเตรียมตัว ค้นคว้า หาข้อมูล ในเรื่องที่จะบรรยาย
- มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชพิธีที่ต้องบรรยาย และเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับพระราชพิธี
- มีลีลาการพูดที่น่าฟัง

นอกจากคุณสมบัติดังกล่าวแล้ว ผู้ให้ข้อมูลบางท่านยังมีความเห็นว่า

...ที่สำคัญผู้บรรยายต้องเป็นผู้จงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์อย่างแท้จริง ทั้งจะต้องเป็นผู้รู้ประเพณีปฏิบัติในการวางตนเฉพาะพระพักตร์พระมหากษัตริย์และพระราชวงศ์ (พรทิพย์ โสรัตน์, 2535)

ผู้ให้ข้อมูลบางท่านเห็นว่า

...ผู้บรรยายต้องสามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ มีปฏิภาณไหวพริบ เป็นงานที่ผิดพลาดไม่ได้ การผิดพลาดอาจเกิดขึ้นได้เพราะประหม่า (วิสูตร พจนรักษ์ , 2535)

...ข้อสำคัญ ผู้บรรยายต้องเป็นผู้มีความมั่นใจในตัวเองสูง (ประพันธ์ หิรัญพฤกษ์ , 2535)

เนื่องจากรายการถ่ายทอดพระราชพิธีและพิธีสำคัญ เป็นรายการถ่ายทอดนอกสถานที่ซึ่งมีรูปแบบเป็นการบรรยายเหตุการณ์ (commentary) โดยมีผู้บรรยาย (commentator) เป็นผู้ถ่ายทอดสิ่งที่ได้เห็นนั้นไปยังผู้ฟังได้ทราบ หรืออีกนัยหนึ่งผู้บรรยายเป็นผู้เชื่อมโยงสิ่งต่าง ๆ เป็น "นัยใต้ตา" แทนผู้ฟัง (จิราภรณ์ สุวรรณวาจกกสิกิจ , 2531 : 652) ดังนั้น รายการที่ถ่ายทอดออกไปนั้นจะชวนฟังมากน้อยแค่ไหนจึงขึ้นอยู่กับผู้บรรยายเป็นสำคัญ

จากการสอบถาม นายประพจน์ สาครบุตร หัวหน้างานกระจายเสียง ฝ่ายกระจายเสียงในประเทศ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ถึงการเลือกสรรผู้ที่ทำหน้าที่ผู้บรรยายรายการถ่ายทอดพระราชพิธีและพิธีสำคัญทำให้ทราบว่า...

ผู้ที่ทำหน้าที่บรรยายรายการถ่ายทอดพระราชพิธีและพิธีสำคัญได้นั้น จะต้องมีความสมบัติดังนี้

1. มีประสบการณ์ในการบรรยายรายการถ่ายทอดนอกสถานที่ เช่น การถ่ายทอดการอภิปรายทางวิชาการ การแข่งขันกีฬา หรือพิธีอื่น ๆ มาเป็นเวลานานพอสมควร ส่วนใหญ่จะไม่น้อยกว่า 5 ปี
2. ต้องเป็นผู้ใช้ราชาศัพท์และฐานันดรศักดิ์ของแต่ละพระองค์ได้อย่างถูกต้องแม่นยำ
3. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชพิธีและประเพณีเป็นอย่างดี
4. มีสมาธิ มีความมั่นใจในตัวเองสูง ไม่ประหม่า เคอะเขิน
5. มีลีลาและน้ำเสียงที่ดี
6. เป็นผู้ที่เอาใจใส่ในการศึกษาค้นคว้าข้อมูลอยู่ตลอดเวลา

ในการกำหนดตัวผู้บรรยายรายการถ่ายทอดพระราชพิธีและพิธีสำคัญ แต่ละครั้งจะจัดให้ผู้มีประสบการณ์น้อยทำหน้าที่ผู้ช่วยผู้บรรยาย เพื่อจะได้มีโอกาสศึกษาประสบการณ์จากผู้บรรยายหลัก ซึ่งเป็นรุ่นพี่เพื่อให้มีความคุ้นเคยและเรียนรู้ขั้นตอนของพระราชพิธีไปตามลำดับ เมื่อพิจารณาเห็นว่ามีความชำนาญและมีคุณสมบัติเพียงพอ ก็จะให้ทำหน้าที่ผู้บรรยายหลักรายการถ่ายทอดพระราชพิธีและพิธีสำคัญในโอกาสต่อไป...

อย่างไรก็ตาม จากการวิจัยพบว่าการดำเนินงานรายการถ่ายทอดพระราชพิธีและพิธีสำคัญนั้น ผู้บรรยายซึ่งเป็นผู้ที่มีบทบาทอย่างสำคัญในการดำเนินรายการถ่ายทอดมักมีภารกิจหน้าที่หลายด้าน คือเป็นทั้งผู้ประสานงาน ผู้รวบรวมข้อมูล เตรียมข้อมูลเพื่อใช้บรรยาย และทำหน้าที่ผู้บรรยายในวันถ่ายทอดจริง

จากหน้าที่ความรับผิดชอบดังกล่าว หากมองผิวเผินดูน่าจะเป็นการสะดวกเพราะดำเนินการด้วยคนเพียงคนเดียว แต่ในทางกลับกัน หากมองในเรื่องของการเตรียมตัวเพื่อศึกษาข้อมูลตลอดจนเรื่องราวที่ต้องใช้บรรยาย ซึ่งจำเป็นต้องใช้เวลามากพอสมควร เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องน่าสนใจ ฉะนั้นผู้บรรยายอาจมีเวลาเตรียมการในส่วนนี้ค่อนข้างจำกัด และนั่นหมายถึงผลของการบรรยายที่น่าเสนาอ สู่ประชาชน อาจมีข้อบกพร่องหรือข้อผิดพลาดมากกว่าที่ควรจะเป็น

นอกจากผู้บรรยายแล้ว ช่างถ่ายทอดเสียง และเชื่อมโยงสัญญาณ ซึ่งมีหน้าที่ติดตั้งอุปกรณ์ในการถ่ายทอดเสียงให้ผู้บรรยายและควบคุมการส่งสัญญาณเสียงไปยังเครื่องรับสัญญาณ ณ ห้องส่งหรือสถานี ต้องคอยปรับระบบเสียงและสัญญาณซึ่งถือเป็นแหล่ง (Source) ของเสียงจากบริเวณพิธีไปยังห้องส่งก็นับว่ามีความสำคัญเช่นเดียวกัน เพราะหากระบบเสียงจากจุดถ่ายทอดมีคุณภาพไม่ดีแล้วจะทำให้สัญญาณเสียงที่ส่งต่อไปยังจุดอื่น ๆ มีคุณภาพไม่ดีตามไปด้วย

จากสถานการณ์ทำงานของบุคลากรซึ่งทำหน้าที่ผู้บรรยายกับเจ้าหน้าที่ช่างถ่ายทอดและเชื่อมโยงสัญญาณที่ต่างก็ต้องร่วมมือกันในการปฏิบัติงาน ณ จุดที่มีเหตุการณ์เกิดขึ้น จึงทำให้ทั้ง 2 กลุ่ม

มีความสัมพันธ์กันอยู่ตลอดเวลาที่มีการถ่ายทอด และนับเป็นกลุ่มที่ต้องมีการประสานงานกันอย่างใกล้ชิดกว่ากลุ่มบุคลากรฝ่ายอื่น ๆ รายละเอียดของการทำงานรายการถ่ายทอดตั้งแต่วันที่เตรียมการจนถึงวันถ่ายทอด แสดงได้ดังแผนภาพที่ 5

3. ขั้นประเมินผล (หลังจากถ่ายทอดเสร็จแล้ว)

การทำงานรายการถ่ายทอดพระราชพิธีและพิธีสำคัญนั้น มิได้จบสิ้นลงเมื่อเสร็จสิ้นการถ่ายทอดเหตุการณ์พระราชพิธีและพิธีสำคัญเท่านั้น หากแต่ยังได้มีการประเมินผลการถ่ายทอด ณ จุดถ่ายทอด ภายหลังจากที่การถ่ายทอดในวันที่มีพระราชพิธีและพิธีสำคัญเสร็จสิ้นไปแล้ว

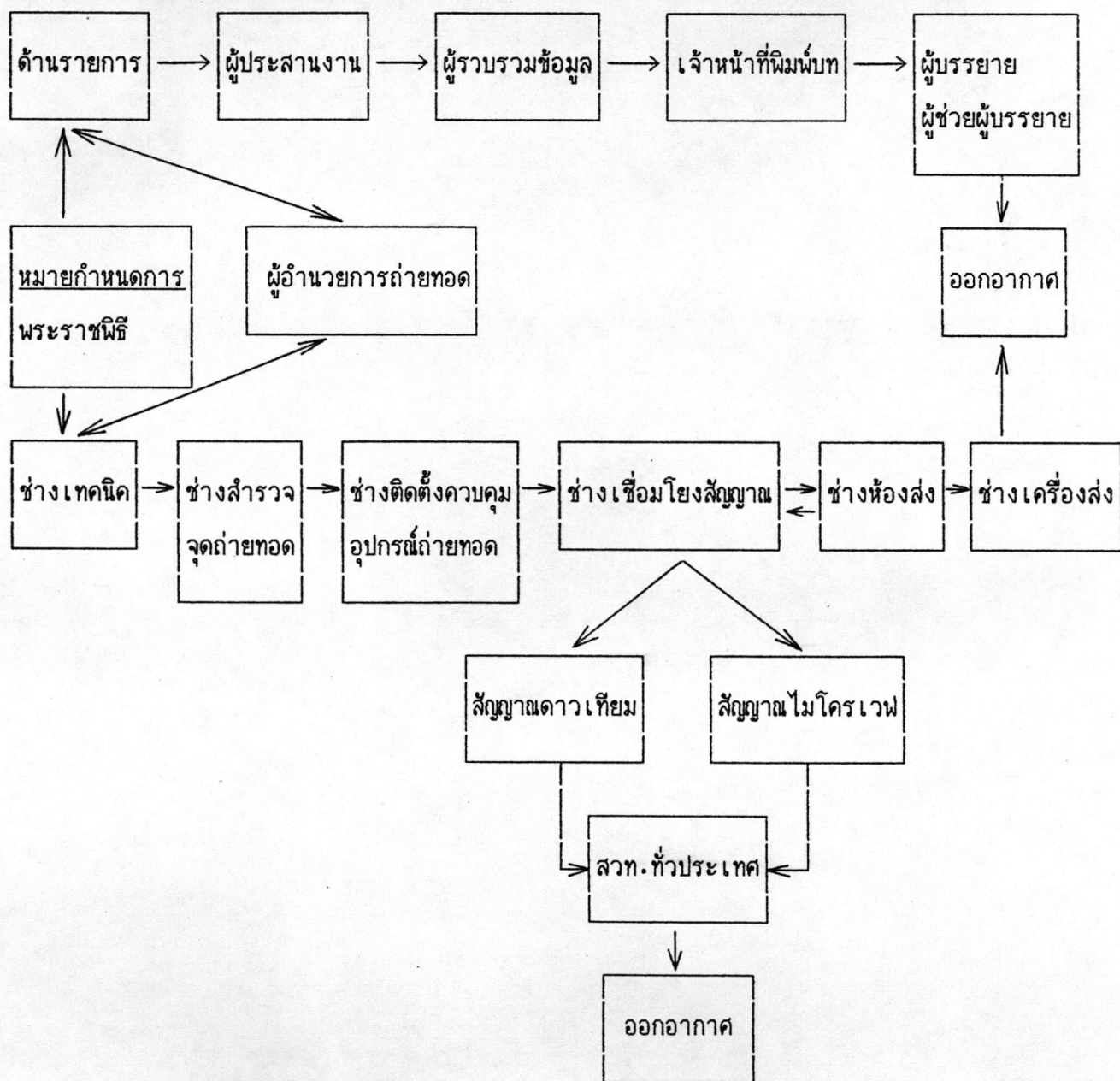
จากการวิจัยพบว่า หน้าที่ในการประเมินผลนี้เป็นหน้าที่โดยตรงของงานกระจายเสียง ฝ่ายกระจายเสียงในประเทศ ซึ่งต้องสรุปรายงานผลการปฏิบัติงานถ่ายทอดเสียงแต่ละครั้งไปยังผู้อำนวยการสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย เพื่อได้ทราบว่าการถ่ายตตรายการพระราชพิธีและพิธีสำคัญในครั้งนั้น ๆ มีปัญหาอุปสรรคหรือเป็นไปด้วยความเรียบร้อยเพียงใด

ประพนธ์ สาครบุตร ให้สัมภาษณ์ถึงการประเมินผลหลังการถ่ายทอดว่า

...ในทางปฏิบัติ เมื่อเสร็จสิ้นการถ่ายทอดเสียงพิธีใด ๆ ก็ตาม ผู้บรรยายรายการถ่ายทอดจะต้องเป็นผู้รายงานผลการปฏิบัติงานถ่ายทอดขึ้นไปตามลำดับ ตั้งแต่หัวหน้างานกระจายเสียง หัวหน้าฝ่ายกระจายเสียง จนถึงผู้อำนวยการสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

สำหรับสาระที่มีอยู่ในแบบ (form) รายงานประกอบด้วย วัน เดือน ปี ชื่อ ช่วงเวลาที่ถ่ายทอด ประเภทของรายการถ่ายทอด เช่น "พระราชพิธีพืชมงคล" การสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง "การยับยั้งโสภณีเด็กและโรคเอดส์" สถานที่หรือจุดถ่ายทอด ความถี่/สถานีที่ออกอากาศ เครื่องมือที่ใช้ในการถ่ายทอด ผู้ปฏิบัติงานถ่ายทอดทั้งภายในห้องส่ง และ ณ จุดที่ถ่ายทอด

แผนภาพที่ 5 : แผนภาพแสดงขั้นตอนการทำงานรายการถ่ายทอดพระราชพิธีและพิธีสำคัญและการไหลของงานผ่านบุคลากรต่าง ๆ ตั้งแต่ขั้นเตรียมการจนถึงขั้นปฏิบัติงาน

ที่มา : จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้วยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (indepth interview) ตั้งแต่ 1 กันยายน 2535 - 31 มีนาคม 2536
หมายถึงการไหลของงาน

ผลการปฏิบัติงาน ปัญหาหรืออุปสรรค (ถ้ามี) รวมทั้งข้อเสนอแนะ

อย่างไรก็ตามหากมองดูเพียงผิวเผิน ก็ได้ว่า การทำงานถ่ายทอดรายการพระราชพิธี และพิธีสำคัญเป็นไปค่อนข้างสมบูรณ์ตามหลักการหรือทฤษฎี โดยเฉพาะได้มีการประเมินผลการปฏิบัติ อย่างเป็นทางการ แต่จากการศึกษาพบว่าการทำงานในลักษณะดังกล่าว เป็นไปในลักษณะของการติดตามหรือประเมินผลโดยอาศัยเอกสารเท่านั้น หากแต่มิได้มีการประเมินผลการปฏิบัติงานใน ลักษณะของการประชุมหรืออภิปรายร่วมกันระหว่างผู้เกี่ยวข้องเพื่อซักถามในสิ่งที่เป็นปัญหาหรืออุปสรรค

ดังนั้น โอกาสที่ปัญหาหรืออุปสรรคซึ่งเคยเกิดขึ้นและรายงานผลไปแล้ว อาจเกิดขึ้นซ้ำ แล้วซ้ำอีกได้ เพราะผู้ปฏิบัติอาจหลงลืมหรือไม่ได้รับแจ้งเหตุขัดข้องในหน้าที่ (งาน) ของฝ่ายตน รวมทั้งอาจเข้าใจว่าผู้บริหารไม่สนใจในปัญหาที่เกิดขึ้นก็เป็นไปได้

รายละเอียดของการทำงานรายการถ่ายทอดพระราชพิธีและพิธีสำคัญ ตั้งแต่ขั้นเตรียมการ จนถึงขั้นประเมินผล แสดงได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 : ตารางสรุปการทำงานรายการถ่ายทอดพระราชพิธีและพิธีสำคัญ ตั้งแต่ขั้นเตรียมการ จนถึงขั้นประเมินผล

ขั้นตอนการถ่ายทอด	งานที่ปฏิบัติ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
ขั้นเตรียมการ (ก่อนวันถ่ายทอด)	- ประสานงาน - จัดเตรียมข้อมูล - กำหนดจุดถ่ายทอด	- งานกระจายเสียง - งานกระจายเสียง - งานกระจายเสียงและ - ฝ่ายช่างถ่ายทอดและ เชื่อมโยงสัญญาณดาวเทียม
ขั้นปฏิบัติงาน	- ผู้บรรยาย - ติดตั้งอุปกรณ์ถ่ายทอด (ณ จุดถ่ายทอด) - ควบคุมระบบเชื่อมโยงสัญญาณ - ควบคุมการทำงานของห้องส่ง - ควบคุมการทำงานของเครื่องส่ง	- งานกระจายเสียง - ฝ่ายช่างถ่ายทอดและ เชื่อมโยงสัญญาณดาวเทียม - ฝ่ายช่างถ่ายทอดและ เชื่อมโยงสัญญาณดาวเทียม - ฝ่ายช่างห้องส่ง - ฝ่ายช่างเครื่องส่ง 1 และ - ฝ่ายช่างเครื่องส่ง 2
ขั้นประเมินผล	- รายงานผลการถ่ายทอด	- งานกระจายเสียง

ที่มา : การสัมภาษณ์ผู้ปฏิบัติงานรายการถ่ายทอดพระราชพิธีและพิธีสำคัญ ระหว่าง 1 กันยายน 2535 ถึง 31 มีนาคม 2536